

ttb analytics มองราคาข้าวตกต่ำปี 2568 เป็นปัญหาเรื้อรัง และทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องร่วมหาทางออกแก้ไขปัญหายั่งยืน

ศูนย์วิเคราะห์เศรษฐกิจ ทีทีบี หรือ ttb analytics มองผลผลิตข้าวที่ออกมาในปี 2567 ที่ผ่านมามีความต้องการบริโภคในประเทศที่ทรงตัวและการส่งออกที่ชะลอตัว จะกดดันราคาข้าวตกต่ำส่งผลให้ชาวนาไทยอาจประสบภาวะขาดทุนอีกครั้ง วอนภาครัฐเร่งแก้ปัญหายั่งยืน ไม่ใช่แค่เพื่อปล่อยผ่านและปัญหาจะวนมาอย่างที่เคยเป็นในอดีต

ปี 2568 นับเป็นปีที่ชาวนาไทยเผชิญแรงกดดันอย่างหนักหน่วงอีกครั้งจากภาวะที่ราคาข้าวปรับลดลงจากแรงกดดันของผลผลิตข้าวในปี 2567 ที่ผ่านมามีขึ้นถึง 34 ล้านตันข้าวเปลือก เพิ่มขึ้นจากปี 2566 ราว 2 ล้านตันข้าวเปลือก ในขณะที่การเป็นที่ยอมรับด้านการบริโภคข้าวของคนไทยมีข้อจำกัดในการขยายตัวตามปริมาณการบริโภคต่อวันที่ยังคงต่ำตามคนในประเทศก็มักบริโภคอาหารที่ 3 มื้อ ซึ่งหากมองตามกลไกราคาแล้วผลผลิตที่เพิ่มขึ้นบนความต้องการบริโภคที่ทรงตัวย่อมสร้างแรงกดดันให้ราคามีทิศทางที่ปรับลด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผลผลิตข้าวปรังที่มีการเก็บเกี่ยวในช่วงไตรมาสที่ 4 มากกว่า 80% เมื่อเจอแรงกดดันของการบริโภคที่ค่อนข้างคงที่และไม่มีผลของฤดูกาล กอปรกับผลผลิตส่วนเกินไม่สามารถระบายออกไปตลาดโลกได้ง่ายจากราคาข้าวไทยที่สูงกว่าประเทศผู้ส่งออกโดยเปรียบเทียบ รวมถึงแรงกดดันจากการที่อินเดียเริ่มกลับมาส่งออก ส่งผลให้การส่งออกในช่วง 3 เดือนล่าสุด (พฤศจิกายน 2567 - มกราคม 2568) ลดลงเมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อนกว่า 0.59 ล้านตัน สร้างแรงกดดันให้ราคาข้าวเปลือกเจ้าที่มีความชื้น 15% รับซื้อ ณ ที่นา ณ สิ้นเดือนมกราคม ปรับลดลงเมื่อเทียบกับ ณ สิ้นไตรมาสที่ 3 ปี 2567 ไปแล้วกว่าตันละ 1,400 บาท หรือลดลงแล้วกว่า 13% บนสถานการณ์รุนแรงขึ้นในเดือนกุมภาพันธ์ที่ผ่านมา เนื่องจากผลผลิตข้าวปรังเริ่มเข้ามาสร้างแรงกดดันจากภาวะที่ผลผลิตล้นกว่าความต้องการเพิ่มเติม ส่งผลให้ราคาข้าวเปลือกเจ้าที่มีความชื้น 15% ปรับลดลงจนเหลือที่ราคาราว 8,000 – 8,800 บาทต่อตัน หรือปรับลดลงจากราคา ณ สิ้นไตรมาส 3 แล้วกว่า 17.0% - 24.5% (ลดลง 1,800 – 2,600 บาท ต่อตัน)

ภาวะการณ์ที่ราคาข้าวปรับลดลงจากราว 1.8 – 2.6 บาทต่อกิโลกรัม แม้อาจดูไม่มากแต่หากมองย้อนไปยังสถานการณ์ที่ปีรัตของชาวนาที่ทาง ttb analytics ได้ทำการประเมินต้นทุนการเพาะปลูกในปี 2567 พบว่าต้นทุนข้าวเปลือกตกอยู่ที่ราว 7,800 – 8,900 บาทต่อตัน (ในกรณีที่เกษตรกรมีต้นทุนค่าเช่านาและเครื่องจักรกลทางการเกษตร) ซึ่งบนสถานการณ์ราคาข้าวเปลือกเจ้าที่มีความชื้น 15% ที่ 8,000 – 8,800 บาทต่อตัน และคาดว่าสถานการณ์ในเดือนมีนาคมอาจรุนแรงมากกว่านี้จากผลผลิตข้าวปรังที่จะเข้ามาเติมแรงกดดันราคาข้าว ส่งผลให้ชาวนาไทยในปี 2568 มีแนวโน้มเผชิญภาวะขาดทุนที่สูง ดังนั้น ด้วยสถานการณ์ปัจจุบันจึงเป็นเรื่องเร่งด่วนที่ภาครัฐควรเตรียมออกนโยบายเพื่อช่วยเหลือชาวนาไทย โดยในวันที่

26 กุมภาพันธ์ 2568 คณะกรรมการนโยบายและบริหารจัดการข้าวแห่งชาติ (นบข.) มีการพิจารณามาตรการช่วยเหลือด้านราคาข้าวนาปรังปีการผลิต 2568 จากมติของ คณะอนุกรรมการนโยบายและบริหารข้าวแห่งชาติด้านการตลาด 3 มาตรการ ประกอบด้วย 1.โครงการชะลอและเก็บข้าว เพื่อช่วยลดปริมาณข้าวที่ออกสู่ตลาดในช่วงเดียวกัน ซึ่งจะช่วยให้ราคาข้าวเปลือกทรงตัวได้ดีขึ้น 2.โครงการชดเชยดอกเบี้ยสำหรับผู้ประกอบการที่เก็บสต็อก โดยรัฐบาลจะช่วยเหลือดอกเบี้ยในอัตรา 6% แก่ผู้ประกอบการที่เก็บสต็อกข้าวในช่วง 2-6 เดือน 3.โครงการเปิดจุดรับซื้อข้าวเปลือก โดยรัฐจะสนับสนุนค่าบริหารจัดการ 500 บาทต่อตัน เพื่อช่วยให้เกษตรกรมีช่องทางจำหน่ายผลผลิตในราคาที่เหมาะสม

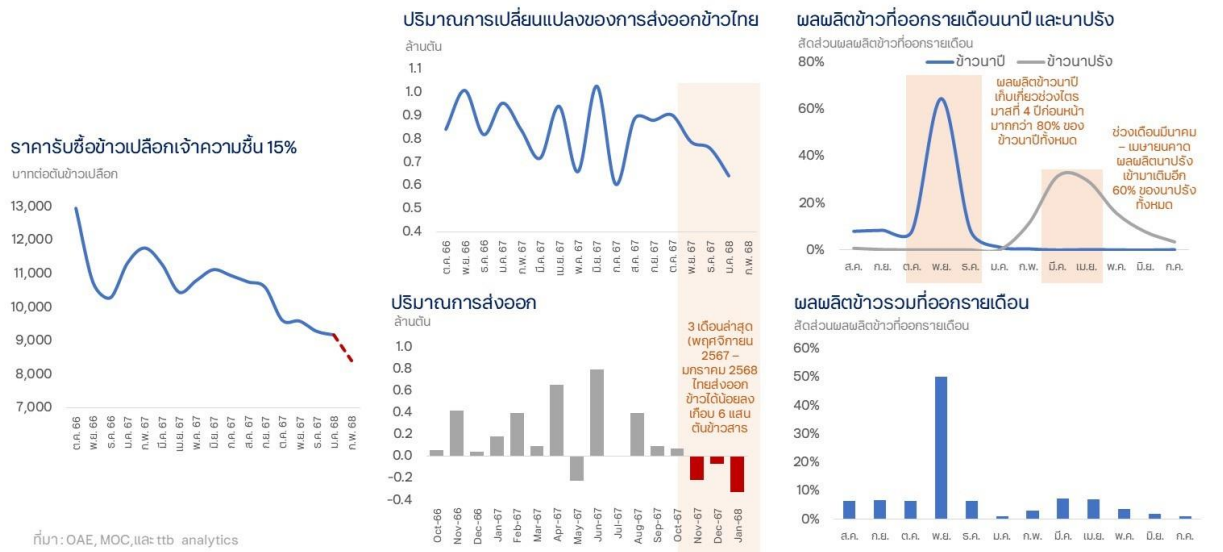
ทั้งนี้ ttb analytics มองมาตรการดังกล่าวเป็นการแก้ปัญหาไม่ตรงจุดเป็นเพียงการชะลอราคาไม่ให้ลดลงราคาข้าวอย่างรวดเร็วจากภาวะผลผลิตที่เกิดความต้องการ โดยปัญหาเหล่านี้ก็ยังคงจะต้องเกิดขึ้นอยู่เรื่อย ๆ โดยเฉพาะช่วงที่มีผลผลิตข้าวสูง ซึ่งจะเป็นโจทย์ใหญ่ที่ทางภาครัฐควรหามาตรการเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาเหล่านี้เกิดขึ้นอีก ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องต้องบูรณาการร่วมกันแก้ปัญหาตั้งแต่ภาครัฐไปถึงชาวนาดังต่อไปนี้

- 1) ภาครัฐควรจัดตั้งกองทุนเพื่อลดต้นทุนการเพาะปลูก เช่น เพื่อลดค่าปุ๋ย ค่ายา ค่าพันธุ์ข้าว รวมถึงจัดหาสินค้าราคาต้นทุนให้เกษตรกรใช้ในราคาที่ต่ำลง เช่น เครื่องจักรกลทางการเกษตร หรือสินค้าราคาต้นทุนที่ใช้ในการแปรรูปสินค้า เช่น โรงสีชุมชน ที่ช่วยเพิ่มโอกาสให้เกษตรกรแปรรูปสินค้าเกษตรที่เป็นวัตถุดิบให้กลายเป็นสินค้าขั้นสุดท้ายที่สามารถตอบสนองความต้องการการบริโภคของภาคครัวเรือนได้โดยตรง หรืออาจเข้าเป็นตัวกลางในการรับซื้อเพื่อลดอำนาจผูกขาดผู้ประกอบการที่อาจตราค่าช่วงผลผลิตเยอะเนื่องจากชาวนาไม่มีที่เก็บผลผลิต และนำข้าวมาแปรรูปเพื่อให้ประชาชนในราคาที่ไม่ได้บวกจากต้นทุนมากนักซึ่งสามารถช่วยลดค่าครองชีพของประชาชนได้อีกทางหนึ่ง
- 2) ภาครัฐควรให้ความรู้ด้านเทคโนโลยีแก่เกษตรกรเพิ่มเติม เพื่อให้เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในการเพาะปลูกมากขึ้น เช่น การทำเกษตรอัจฉริยะ (Smart Farming) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเพาะปลูกให้มากขึ้นผ่านระบบที่มีความแม่นยำสูง (Precision Agriculture) จะทำให้สามารถช่วยเพิ่มปริมาณผลผลิต เพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำ ลดปริมาณการใช้น้ำปราบศัตรูพืชได้ เนื่องจากตามข้อมูลของกระทรวงเกษตรสหรัฐอเมริกา (USDA) ที่ชี้ว่าผลผลิตข้าวเฉลี่ยของไทยต่ำกว่าประเทศอื่น ๆ เช่น อินเดีย เวียดนาม และจีน ถึง 13%, 48% และ 52% ตามลำดับ รวมถึงการทำเกษตรอัจฉริยะ (Smart Agriculture) สามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพปุ๋ย 7% ลดการใช้น้ำได้ 4% และลดการใช้น้ำฆ่าแมลงได้ 9% รวมถึงประยุกต์ใช้เทคโนโลยีชีวภาพ (Biotechnology) เพื่อปรับปรุงพัฒนาสายพันธุ์ข้าวไทยให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นในการเพาะปลูก

- 3) ภาครัฐควรบูรณาการกับภาคเอกชนเพื่อช่วยพัฒนาสินค้าแปรรูปจากข้าว เนื่องจากปัจจุบันข้าวไทยส่วนใหญ่ใช้บริโภคในมื้ออาหารหลัก ส่งผลให้ปริมาณการบริโภคในประเทศแต่ละปีไม่สามารถเพิ่มได้มากนัก และย่อมเกิดปัญหาในทุก ๆ ครั้งเมื่อผลผลิตข้าวที่ได้เยอะกว่าที่ต้องการ ดังนั้น การเน้นด้านงานวิจัยและพัฒนาอาหาร (Research and Development) จึงเป็นการต่อยอดให้เกิดการบริโภคเพิ่มเติมลดข้อจำกัดที่ข้าวจะถูกใช้บริโภคเพียงในมื้ออาหารได้
- 4) ชาวนาควรเร่งพัฒนาตนเองและเปิดรับเทคโนโลยีการเพาะปลูกใหม่ ๆ ที่มีประสิทธิภาพ และต้องพัฒนาตนเองเป็นผู้ประกอบการที่เชื่อว่าการทำการเกษตร คือ การทำธุรกิจที่อาจประสบความสำเร็จได้ จึงอาจไม่ใช่เรื่องที่ภาครัฐต้องมึงบประมาณช่วยเหลือทุกครั้งที่มีปัญหา ซึ่งหากชาวนาตระหนักถึงความเป็นผู้ประกอบการ การวางแผนการเพาะปลูกอาจช่วยลดภาวะการขาดทุน เช่น การหันไปจับตลาดเฉพาะกลุ่มในบางโอกาสที่คาดการณ์ว่าอุปทานส่วนเกิน เช่น การหันมาเพาะปลูกข้าวไรซ์เบอร์รี่ที่ตอบโจทย์กระแสคนรักสุขภาพในปัจจุบัน และมีราคาขายข้าวเปลือกสูงกว่าข้าวทั่วไปที่ประมาณ 20-50% ก็อาจเป็นอีกทางเลือกหนึ่ง

กล่าวโดยสรุป ปัญหาราคาข้าวที่ตกต่ำของชาวนาไทยเป็นปัญหาเชิงโครงสร้างที่เผชิญในทุกยุคสมัย แต่เป็นที่น่าเสียดายที่การแก้ไขแต่ละครั้งเป็นเหมือนยาแก้ปวดที่บรรเทาอาการเจ็บได้เพียงช่วงระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น ซึ่งในสถานการณ์ปี 2568 นี้ก็เป็นอีกครั้งหนึ่งที่สถานการณ์หลายด้านผสมแรงกดดันกับชาวนาอีกครั้งหนึ่ง จึงเป็นที่หวังว่าวิกฤตครั้งนี้อาจเป็นจุดเริ่มต้นให้ทุกภาคส่วนมาร่วมมือกันช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาอย่างจริงจังจริงใจและร่วมรับผิดชอบ เพื่อให้ปัญหาที่เกิดกับชาวนาลดหายไปได้ในระยะยาว

ttb analytics มองราคาข้าวตกต่ำปี 2568 เป็นปัญหาเรื้อรัง แนะทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ร่วมหาทางออกแก้ไขปัญหายั่งยืน (1)

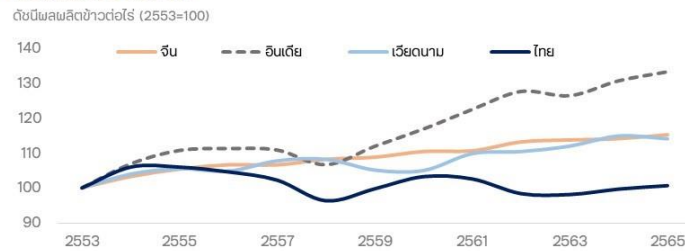

ttb analytics มองราคาข้าวตกต่ำปี 2568 เป็นปัญหาเรื้อรัง และทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องร่วมหาทางออกแก้ไขปัญหาย่างยั่งยืน (2)

ต้นทุนข้าวเปลือกต่อตัน*

ดัชนีผลผลิตข้าวต่อไร่

ที่มา : USDA, Thai Rice Millers Association, OAE และ ttb analytics
 หมายเหตุ * โครงสร้างต้นทุนตามตารางใช้ตามค่าเฉลี่ย และอาจผันแปรตามปริมาณผลผลิต
 **ราคาเดือนมกราคมอิงตามราคารับซื้อข้าวเปลือกเจ้ารับซื้อ ณ ที่นาของ สศก. และเดือนกุมภาพันธ์ตามค่าเฉลี่ยจากการสำรวจ

แนวทางเพื่อลดปัญหายั่งยืน

- ✓ **ภาครัฐช่วยจัดตั้งกองทุนเพื่อลดต้นทุนการเพาะปลูก**
 เพื่อช่วยลดต้นทุนค่าปุ๋ย ค่ายา พันธุ์ข้าว รวมถึงจัดหาสินค้าทุนที่ให้เกษตรกรเช่าใช้ในราคาที่ต่ำ ที่ช่วยเพิ่มโอกาสให้เกษตรกรแปรรูปสินค้าเกษตรที่เป็นวัตถุดิบให้กลายเป็นสินค้าขั้นสุดท้ายที่สามารถตอบสนองความต้องการบริโภคของภาคครัวเรือนได้โดยตรง
- ✓ **ภาครัฐต้องให้ความรู้เกษตรกรเพื่อใช้เทคโนโลยีการเพาะปลูก**
 เช่น การให้ความรู้ชาวนาในการทำเกษตรอัจฉริยะ (Smart Farming) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเพาะปลูกให้มากขึ้นผ่านระบบที่มีความแม่นยำสูง (Precision Agriculture) จะทำให้สามารถช่วยเพิ่มผลผลิตเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ปุ๋ย ลดปริมาณการใช้ยาปราบศัตรูพืชได้
- ✓ **ภาครัฐควรบูรณาการกับภาคเอกชนช่วยพัฒนาสินค้าแปรรูปจากข้าว**
 เนื่องจากปัจจุบันข้าวไทยส่วนใหญ่ใช้บริโภคในมื้ออาหารหลัก ส่งผลให้ปริมาณการบริโภคในประเทศแต่ละปีไม่สามารถเพิ่มได้มากนัก และย่อมเกิดปัญหาในทุกๆ ครั้งเมื่อผลผลิตข้าวที่ได้เยอะกว่าที่ความต้องการ ดังนั้นเน้นการวิจัยและพัฒนาอาหาร จึงเป็นการต่อยอดให้เกิดการบริโภคเพิ่มเติมลดข้อจำกัดที่ข้าวจะถูกใช้บริโภคเพียงในมื้ออาหาร
- ✓ **ชาวนาควรเร่งพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ประกอบการ**
 ชาวนาควรเร่งพัฒนาตนเองและเปิดรับเทคโนโลยีการเพาะปลูกใหม่ๆ ที่มีประสิทธิภาพ และต้องพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ มีการวางแผน

* * * * *